

ДО ПИТАННЯ ПРО КЛАСИФІКАЦІЙНУ ПРЕДСТАВЛЕНІСТЬ МЕТАФОРИ

Мирошніченко М. В., студ. гр. ПР-43
Ємельянова О. В., канд. філол. наук, доцент

Метафора як лінгвістичний і ментальний феномен є предметом дослідження науковців протягом багатьох віків. У лінгвістику метафора прийшла з риторики, де вона розглядалася як засіб образного мовлення і естетики.

Вивчення та аналіз концептуальної метафори становить одне з провідних завдань сучасної лінгвістики. Теорія концептуальної метафори активно розвивається, постійно набуваючи нових наукових інтерпретацій та переходячи в нові сфери застосування. Сучасне розуміння ролі метафори у процесі номінації полягає в тому, що вона є когнітивним механізмом, за допомогою якого абстрактні поняття осмислюються в більш конкретних термінах. Метафора – це один із фундаментальних прийомів пізнання й концептуалізації дійсності. [1, с.110]

Метафори скеровують повсякденну діяльність людини, упорядковують сприйняту нею реальність та способи поведінки людини у світі. Понятійна система відіграє центральну роль у визначенні повсякденної реальності. Проблемами метафоризації концептів займалися Н. Д. Арутюнова, О. П. Воробйова, Д. Девідсон, М. Джонсон, О. С. Кубрякова, Дж. Лакофф, Е. МакКормак та інші.

Американський лінгвіст Джордж Лакофф у своїй фундаментальній студії “*Metaphors We Live By*” підкреслює, що метафора пронизує наше повсякденне життя, проявляється не тільки в мовленні, але й в мисленні та діях. Учення Дж. Лакоффа та його послідовників отримало назву «теорія концептуальної метафори» (“*Conceptual Metaphor Theory*”). Своїм твердженням, що наша понятійна система, у рамках якої ми мислимо і діємо щодня, є метафоричною за своєю суттю, Дж. Лакофф підкреслює когнітивну роль метафори. На думку Дж. Лакоффа, метафора – це основний механізм, за допомогою якого не тільки усвідомлюються абстрактні концепти, а й забезпечується здатність абстрактно мислити [2, с. 149].

Існує багато різних класифікацій метафор. Відповідно до структури метафору поділяють на просту (базується на актуалізації одної або кількох ознак) і розгорнуту (складається з декількох метафорично вжитих слів, що створюють єдиний образ).

За морфологічною структурою можна виділити іменникову (має переважно емоційно-оцінне забарвлення), прикметникову (виражає пасивну ознаку предмета чи явища) та дієслівну (виражає активну ознаку предмета) метафори.

Відповідно до семантичного значення виділяють такі види метафори: 1) номінативна метафора – власне перенесення назви, 2) образна метафора, що послуговує розвитку синонімічних засобів мови, 3) когнітивна метафора, що виникає в результаті перенесення значення, 4) генералізуюча метафора що, стирає в лексичному значенні слова кордони між логічними порядками і стимулює виникнення логічної полісемії.

До класифікації за впливом на адресата входять стерті метафори, що втратили свою метафоричність, фразеологічні метафори, що знаходяться у широкому вжитку, та оригінальні метафори, які вражають своєю новизною та непередбачуваністю.

Дослідження метафори як моделі образного мислення показало, як закладені в підсвідомості мовця поняття можуть вплинути на процес метафоризації, структуру мови та появу оригінальних метафор. Метафора – це передусім засіб встановити індивідуальність конкретного предмету чи явища та передати його неповторність. Фокусом метафори виступає не іменник з конкретним значенням, а ознака слова. Сучасна наукова парадигма пропонує принципово новий підхід до метафори. Дослідники поступово відходять від класичного уявлення про неї як стилістичного засобу створення образності і виразності мовлення, що притаманний лише певним типам дискурсу. Дослідники-когнітивісти звертають увагу на гносеологічний та когнітивний потенціал метафори.

1. Grady J. Blending and Metaphor / J. Grady, T. Oakley, S. Coulson // *Metaphor in Cognitive Linguistics* / G. Steen and R. Gibbs (eds.). – Philadelphia: John Benjamins, 1999. – p. 101-124.
2. Lakoff G. *Metaphors We Live By* / George Lakoff, Mark Johnson. – Chicago : University of Chicago Press, 1980. – 242 p.

Мирошніченко М. В., Ємельянова О. В. До питання про класифікаційну представленість метафори / М. В. Мирошніченко, О. В. Ємельянова // Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства: матеріали V Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів, м. Суми, 19-20 квітня 2018. - Суми: СДУ, 2018. – С. 35-37.